

Dnro 2827/91/21

2.6.2021

kirjaamo@intermin.fi

lainsaadantoyksikko_poliisiosasto@intermin.fi

Viitetieto VN/6255/2021

SMO14:00/2015

Ehdotus hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta. Lailla kumottaisiin voimassa oleva samanniminen laki. Lisäksi kumottaisiin päihytyneiden käsittelystä annettu laki sekä muutettaisiin pakkokeinolakia ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia.

Ehdotetut henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset

Ehdotuksessa henkilötietojen käsittelyä koskevat nimenomaiset säännökset sisältyisivät poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta säädettävän lain (jäljempänä lakiehdotus) 8 luvun 2 §:ään sekä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019, jäljempänä poliisin henkilötietolaki) 2 luvun 6 §:ään.

Lakiehdotuksen 8 luvun 2 §:ssä (Henkilötietojen käsittely säilytystilan valvonnassa), ehdotetaan säädettäväksi seuraavaa:

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, edellä 1 §:ssä tarkoitetun valvonnan yhteydessä ja sen edellyttämällä tavalla voidaan kirjata tietoja, jotka liittyvät:

- 1) säilytystilaan ottamiseen ja säilytystilasta poistumisiin;
- 2) omaisuuden hallussapitoon ja käyttöön;
- 3) välttämättömiin terveydenhuoltoa koskeviin kirjauksiin;
- 4) tapaamisiin ja muihin yhteyksiin säilytystilan ulkopuolelle;
- 5) turvaamistoimenpiteisiin ja voimakeinojen käyttöön;
- 6) tekniseen valvontaan;
- 7) perushuoltoon ja muihin säilytystilan päivittäisiin toimintoihin ja tapahumiin.

Vapautensa menettäneiden säilyttämiseen liittyvästä henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa.

Henkilötietojenkäsittelystä poliisitoimessa annetun lain 6 §:ään (tutkinta- ja valvonta-tehtävissä käsiteltävien henkilötietojen sisältö) ehdotetaan lisättäväksi 1 momentin 5 kohta seuraavasti:

5) poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain (/) 8 luvun 2 §:ssä tarkoitetut säilytystilan valvonnan yhteydessä käsiteltävät tiedot.

Ehdotuksen arviointi

Henkilötietojen käsittelyyn sovellettavat yleiset säännökset

Ehdotuksen perustelujen mukaan lakiehdotuksessa tarkoitettussa henkilötietojen käsittelystä sovelletaan yleislakina henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia (1054/2018, jäljempänä rikosasioiden tietosuojalaki).

Suurimpaan osaan poliisin tehtävistä sovelletaan rikosasioiden tietosuojalakia. Kuitenkin EU:n yleistä tietosuojaa-asetusta ja täydentävää tietosuojalakia (1050/2018), sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn silloin, kun kyse on poliisin lupahallinnollisista tehtävistä tai muista kuin rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan kuuluvista valvontatehtävistä. Henkilötietojen käsittelystä poliisin muissa lakisäätöissä tehtävissä säädetään poliisin henkilötietolain 11 ja 12 §:ssä.

Kuten lakiehdotuksen perusteluissakin todetaan (sivu 45) rikosasian tutkinta ja vapautensa menettäneiden säilyttämiseen liittyvät tehtävät on selkeästi erotettava toisistaan.

Esitystä tulisi täsmentää siten, että siitä kävisi perustellusti ilmi se, miltä osin on kysymyksessä rikosasioiden tietosuojalain soveltaminen ja miltä osin mahdollisesti EU:n yleisen tietosuojaa-asetuksen ja tietosuojalain soveltaminen. Tämä on tarpeellista mm. siitä syystä, että se esimerkiksi rekisteröidyn oikeudet ovat osin erilaisia tietosuojaa-asetuksen ja rikosasioiden tietosuojalain osalta.

Henkilötietojen käsittelyä poliisitoimessa koskevan lain muuttaminen

Henkilötietojenkäsittelystä poliisitoimessa annetun lain 6 §:ään (tutkinta- ja valvonta-tehtävissä käsiteltävien henkilötietojen sisältö) ehdotetaan lisättäväksi 1 momentin 5 kohta seuraavasti:

5) poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain (/) 8 luvun 2 §:ssä tarkoitetut säilytystilan valvonnan yhteydessä käsiteltävät tiedot.

Esityksen perustelujen (sivu 176) mukaan poliisi saisi käsitellä 5 kohdassa tarkoitettuja tietoja poliisin henkilötietolain 5 §:ssä tarkoitetuista henkilöistä. Mainitun pykälän 1 momentin 3 kohdan nojalla poliisi saa käsitellä tietoja henkilöistä, jotka ovat esitutinnan, poliisitutinnan tai poliisin toimenpiteen kohteena. Sääntelyratkaisua tulisi vielä arvioida siltä, osin kuuluvatko nyt kysymyksessä olevat poliisin tehtävät poliisin tutkinta- ja valvontatehtäviin vai poliisin muihin lakisäätöisiin tehtäviin.

Lakiehdotuksen 8 luvun 1 ja 2 § kokonaisuutena

Lakiehdotuksen 8 luvun 1 §:n (Valvonta säilytystilassa) 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että vapautensa menettäneitä ja säilytystilaa on valvottava ja valvonta kirjattava siten kuin vapautteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitus, säilytystilan järjestys, säilytysvarmuus, vapautensa menettäneiden ja muiden henkilöiden turvallisuus, vapautensa menettäneen päihtymysaste ja terveydentilan seuraaminen sekä rikoksen estäminen edellyttävät.

Lakiehdotuksen 8 luvun 1 § sisältää edellä mainitulla tavalla myös henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä ja 8 luvun 1 §:n suhde 8 luvun 2 §:ään jää epätäsmälliseksi.

Kokonaisuutena arvioiden ehdotettua 8 luvun 2 §:ää tulisi arvioida tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden näkökulmasta uudelleen, koska ehdotettu säännös jää erityisesti jäljempänä mainituilta osin tulkinnanvaraiseksi. Uudelleenarviointi on tarpeellista erityisesti erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen osalta.

Lakiehdotuksen 8 luvun 2 §:n 3 kohta

Ehdotetun säännöksen mukaan voitaisiin kirjata tietoja, jotka liittyvät välttämättömiin terveydenhuoltoon koskeviin kirjauksiin. Tältä osin säännös on tulkinnanvarainen, koska sen mukaan voitaisiin kirjata tietoja, jotka liittyvät toisiin kirjauksiin. Lakiehdotusta tulisi tältä osin täsmentää.

Lakiehdotuksen 8 luvun 2 §:n 4 kohta

Ehdotetun säännöksen mukaan voitaisiin kirjata tietoja, jotka liittyvät tapaamisiin ja muihin yhteyksiin säilytystilan ulkopuolelle.

Tältä osin säännöksistä tulisi käydä selkeästi ilmi se, missä määrin ne mahdollistaisivat muissa rooleissa olevien henkilöiden, kuin poliisin säilyttämien henkilöiden henkilötietojen käsittelyn.

Ehdotuksen perusteluissa todetaan, että lisäksi poliisi saa pykälän (poliisin henkilötietolain 5 §:n 1 momentin 7 kohdan) nojalla käsitellä tietoja henkilöistä, jotka ovat poliisin kenttätehtäviin tai laissa erikseen säädettyihin valvontatehtäviin välittömästi liittyviä. Tähän henkilöryhmään kuuluisivat lakiehdotuksen perustelujen mukaan vapautensa menettäneen tapaaajat, joiden henkilötietoja käsiteltäisiin poliisille säädetyn valvontatehtävän suorittamiseksi vastaavasti kuin vapautensa menettäneiden tietoja.

Poliisin henkilötietolakia koskeva hallituksen esityksen (HE 242/2018 vp) 5 §:n perusteluissa todetaan seuraavaa: Lisäksi poliisin kenttätehtäviin ja laissa erikseen säädettyihin valvontatehtäviin välittömästi liittyvät henkilöt mainittaisiin luettelossa omana ryhmänä. Tehtäviin välittömästi liittyvinä pidettäisiin esimerkiksi henkilöitä, joiden henkilötietoja poliisin on käsiteltävä kenttätehtävien yhteydessä kirjattavien lastensuojeluilmoitusten käsittelyä varten. Kohdan nojalla voitaisiin tarvittaessa tallettaa myös esimerkiksi sellaisen yhteyshenkilön tiedot, jota tarvitaan kenttä- tai valvontatehtävään liittyvään tilaan pääsemiseksi. Muutoin asiaan liittyvä henkilö voisi olla erityisesti mahdollinen lisätietojen antaja, joka kuitenkin ei olisi todistajan asemassa. Muutoin asiaan liittyvät henkilöt kattaisivat myös esimerkiksi asiantuntijan roolissa toimivat henkilöt ja sellaiset henkilöt, jotka liittyvät muuhun tutkintaan kuin esitutkintaan.

On tulkinnanvaraista, voidaanko tapaa- ja koskevia henkilötietoja pitää poliisin henkilötietolain 5 §:n 1 momentin tarkoittamalla tavalla poliisin valvontatehtäviin välittömästi liittyvinä henkilötietoina, lakiehdotusta tulisi tältä osin täsmentää.

Lakiehdotuksen 8 luvun 2 §:n 7 kohta

Ehdotetun lainkohdan mukaa voitaisiin kirjata tietoja, jotka liittyvät perushuoltoon ja muihin säilytystilan päivittäisiin toimintoihin ja tapahtumiin. Edellä mainittu säännös on avoin ja mahdollistaisi henkilötietojen käsittelyn hyvinkin laajasti. Säännöstä olisi siten tarpeellista muokata tarkkarajaisemmaksi ja täsmällisemmäksi.

Henkilötietojen käsittelystä rikosseuraamuslaitoksessa koskevan lainsäädännön valmistelu

Eduskunnassa on parhaillaan käsiteltävänä HE 246/2020 vp, laiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa sekä vankeuslain ja eräiden muiden seuraamusten täytäntöönpanosta annettujen lakien muuttamisesta. Tässä esityksessä on monia yhtymäkohtia tähän lakiehdotukseen, molemmat koskevat mm. tutkintavankeja koskevaa henkilötietojen käsittelyä. Ehdotuksessa on mm. määritelty tapaa- ja säädetty yksityiskohtaisesti tapaa- ja koskevien henkilötietojen käsittelystä.

Nyt kysymyksessä olevan lain jatkovalmistelussa olisi tarkoituksenmukaista käyttää hyväksi HE 246/2020 vp. valmisteluaineistoa ja pyrkiä siihen, että samankaltaisia tehtäviä koskeva sääntely olisi yhdenmukaisempaa. Edellä mainitun hallituksen esityksen käsittely on vielä kesken: Tietosuojavaltuutetun toimiston Eduskunnan lakivaliokunnan kuulemisen yhteydessä esittämän lausunnon mukaan lakiesitykseen liittyy vielä henkilötietojen käsittelyä koskevia muutostarpeita (tietosuojavaltuutetun toimiston Dnro 932/93/2021). Edellä mainittu lausunto on pyydettyä saatavissa tietosuojavaltuutetun toimistosta.

Apulaistietosuojavaltuutettu _____

Ylitarkastaja _____

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarvittaessa tarkistaa tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta.

Tietosuojavaltuutetun toimiston yhteystiedot

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Sähköposti: tietosuoja@om.fi

Puhelinvaihe: 029 566 6700

Verkkosivut: www.tietosuoja.fi